

Készülés a szóbelire 1.

A szóbeli felépítése. Szóbeli vizsga magyar nyelvből

**MAGYAR EMELT
MAGABIZTOSAN**

MI FOG TÖRTÉNNI AZ EMELT SZÓBELIN MAGYARBÓL?

Emelt szintű szóbeli magyarból

- Független vizsgabizottság előtt, nem a vizsgázó iskolájában.
- Három magyartanár a tagja a vizsgabizottságnak.
- Az emelt szintű vizsgák időpontja: 2024. június 5–12. Ez kb. egy héttel a középszintű vizsgák előtt van.
- A vizsgázó egy magyar nyelvi és egy irodalmi tételt húz ki.
- Min. fél óra felkészülési idő után max. 20 percig tarthat a szóbeli vizsga
 - Ebbe az időkeretbe a magyar nyelvi és az irodalom felelet éppúgy beleszámít, mint a vizsgáztató tanárok kérdései.
 - A vizsgázó a készüléshez és a felelethez használhat segédeszközöket, például az irodalmi művek szövegét.
- A szóbeli vizsga eredményeit rendes érettségi vizsga esetén a középszintű szóbeli vizsga nyitóértekezlete után, saját iskolájában ismerheti meg a vizsgázó.

TÉTEL ÉS FELADAT A SZÓBELIN

A **vizsgaleírás** így szabályozza a tételt és a feleletet:

A szóbeli vizsga egy magyar nyelvi és egy irodalmi tételhez megfogalmazott feladat megoldásából és a megoldás kifejtéséből áll.

A magyar nyelv és irodalom tételsor 20 magyar nyelvi és 20 irodalmi tételből áll. A magyar nyelvi és az irodalmi tételek egymástól elkülönülő tételsorokat alkotnak.

Mindkét tárgy tételsorának témaköreit és tételcímeit a jogszabályban meghatározott időben és módon nyilvánosságra kell hozni. Az egyes tételekhez tartozó feladatokat nem szabad nyilvánosságra hozni, csak a vizsgán ismerhetők meg.

Tétel: az [Oktatási Hivatal](#) tavaly ősszel nyilvánosságra hozta a tételek címét:

KOMMUNIKÁCIÓ

1. A kommunikáció célját és funkcióját kifejező nyelvi eszközök
2. A sikeres nyelvhasználat gyakorlata: beszédaktusok, együttműködési elvek, udvariassági formák

ÉLETMŰVEK A MAGYAR IRODALOMBÓL. KÖTELEZŐ SZERZŐK

1. Az önmitizálás változatai Ady Endre szerelmi költészetében
2. Tematikus, szerkezeti és formai változatosság Arany János balladaköltészetében

Feladat: csak a vizsgán ismerhető meg

KÉSZÜLÉS A SZÓBELIRE

Mivel a vizsgán kidolgozandó feladat előzetesen nem ismert, ezért előre feleletvázlatot készíteni nem lehet.

- ▶ A vizsgára így mindegyik tételhez **anyagot** kell gyűjteni.
- ▶ Meg kell ismerni az adott témához kapcsolódó **műveket, tényeket, összefüggéseket**.
- ▶ Ezek alapján tudja majd az érettségiző a vizsgán kidolgozni és előadni a feleletet.
- ▶ Gyakorlásnak hasznos, ha próbafeleletet készít a vizsgázó mintafeladatok alapján. Ez segít azt begyakorolni, hogyan rendezze el gondolatait.

A szóbeli vizsga értékelése

- Irodalom: 25 pont
- Magyar nyelv: 15 pont
- Előadásmód: 10 pont

A MAGYAR NYELVI SZÓBELI TÉTELEK

A **magyar nyelvi** szóbeli feladatai általában két részből állnak

A témakörnek, illetve a tételnek megfelelő feladat egy szövegből és az ahhoz kapcsolódó utasításból áll.

A szöveg lehet megállapítás, idézet, nyomtatott vagy elektronikus dokumentum (pl. úrlap, használati utasítás, újságoldal, kép, ábra, térkép, internetes oldal, egynyelvű szótár részlete). A feladat az idézet, illetve a mellékelt dokumentum adott szempontú elemzése, értelmezése, a szempontban megfogalmazott nyelvi, kommunikációs probléma, jelenség, szabály bemutatása, kifejtése, fogalom értelmezése, nyelvészeti problémák magyarázata, indoklása.

Feladat = utasítás + elemzendő dokumentum

8 témakör: Kommunikáció, Ember és nyelvhasználat, A magyar nyelv története, A nyelvi rendszer, A szöveg, A retorika alapjai, Stílus és jelentés, Digitális kommunikáció

► A magyar nyelvi tételsorban különböző jellegű témákat találunk:

- Elemző jellegű témák, amelyek egy téma, egy probléma **bemutatását** igénylik:
 - Pl. *Ember és nyelvhasználat, A magyar nyelv története*
 - Például az idei tételsorban: *Nyelvünk helyzete a Kárpát-medencében*
- Behatárolt, zárt fogalmi rendszer **elemzését és műveletek végzését** igénylő témakörök:
 - Pl. *A nyelvi rendszer, A szöveg*
 - Például az idei tételsorban: *Nyelvtani kapcsolóelemek a szöveg jelentésének megteremtésében*

3. A kommunikáció formája: a szóbeliség és az írásbeliség (Komm.)

Az alábbi szövegekből vett példák elemzésén keresztül hasonlítsa össze a szóbeli és az írásbeli kommunikáció jellegzetességeit! Kifejtésében térjen ki a kommunikációs folyamat különbségeire, eltérő nyelvi jellemzőire! Mi az, amit a példaszövegek ezen formája alapján nem tudunk meg az írásbeli és a szóbeli kommunikációról?

1. „Ezt a rovatot csak akkor töltse ki, ha 1992-ban volt Önnek főfoglalkozású munkaviszonya (munkavégzési kötelezettséggel járó szövetkezeti tagsági viszonya, bedolgozói jogviszonya). Főállású munkaviszonynak az tekinthető, ahol legalább napi hatórás munkaviszonyt létesített. Ha az év során munkahelyet változtatott, akkor ebbe a sorba összesítve kell beírni mindazt a jövedelmet, amelyet az egyes munkahelyein Ön megszerzett.”
2. „És ez a fajta tudományos munka, vagy ilyesfajta elmélyülés, az pont elsősorban... akkor lehet jól végezni, hogy ha dolgozik az ember és ül a könyvtárban és olvas és mittudomén és ki se mozdul a lakásból egész nyáron, csak írja egyik cikket a másik után. Mert egyébként meg értelmetlen, ha ilyen linkóci módon teszem ezt, hogy néha így valamit bedobok, gyártok valami teóriát,...valami így izé... az így nem jó. És hiányzik belőle ez a... pontosan ez, hogy valamilyen módon emberek között lehessen lenni. És amikor már nagyjából elvégeztem az egyetemet...”

4. A nyelvújítás hatása, értékelése. Az ortológus – neológus vita főbb állomásai és szereplői (A magyar nyelv története)

Foglalja össze, hogy miben áll a nyelvújítás jelentősége! Kifejtésében az idézetre és ismereteire építve mutassa be a nyelvújítás célkitűzéseit, és az ortológus-neológus vitát! Az alábbi nyelvi adatok segítségével mutassa be a nyelvújítás főbb módszereit, eredményeit!

„Jól és szépen az ír, aki tüzes ortológus és tüzes neológus egyszersmind, s így egyességben és ellenkezésben van önmagával. Hamisan lépni a táncban csak annak szabad, aki táncolni igen jól tud, és akit a grácia látatlanul lebeg körül. S mi szabad az írónak ezen iskola értelme szerint? A fentebb nemben mindaz, amit a minden nyelvek ideálja megkíván, a magyar nyelv természete (örök szokása és törvénye) világosan nem tilt, a régi és újabb klasszikusok által nevelt ízlés még javasol is, s a szükség múlhatatlanul parancsol. Azon nemekben, ahol az író mindenhez szól, az szabad, amit minden olvasó javallhat.”

(Kazinczy Ferenc: Ortológus és neológus nálunk és más nemzeteknél, 1819)

zömök > zöm

bús + komor > búskomor

cső + orr > csőr

Viktor > Győző

wasserfall > vízesés

érték (régén: 'vagyon')

róna, zamat (eredetileg tájszavak)

fa + sít > fásít

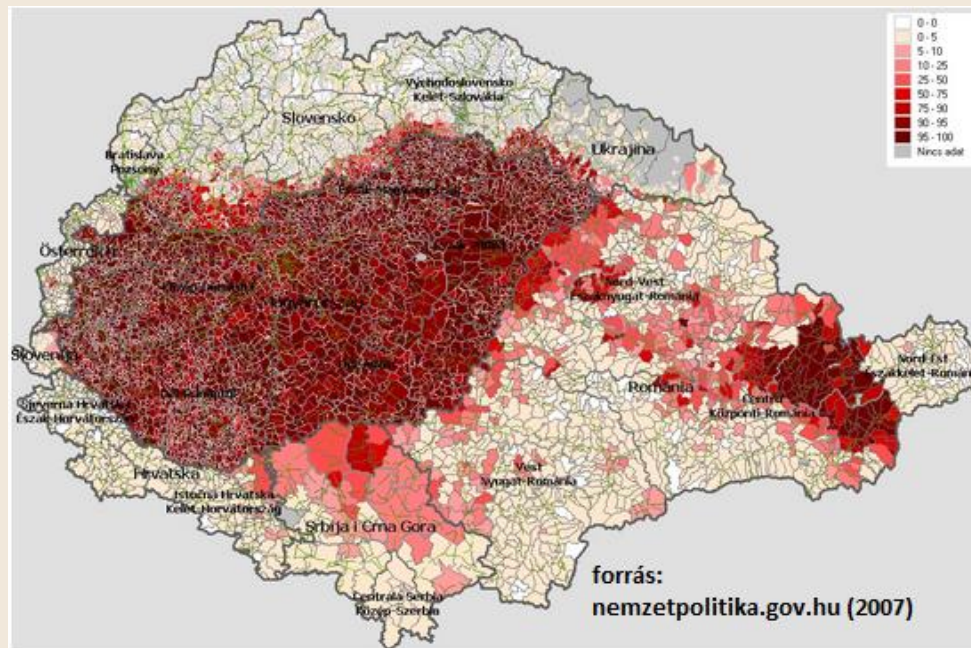
nyomda + ász > nyomdász

címer > cím

6. Nyelvünk helyzete a Kárpát-medencében (Ember és társadalom)

Az adatok, a térkép, a szövegrészlet, valamint saját ismeretei alapján mutassa be a határainkon túli magyar közösségek nyelvi helyzetét! Kifejtésében hasonlítsa össze két Ön által kiválasztott ország magyar kisebbségének helyzetét! Térjen ki a nyelvi jogok problémájára is!

Románia	1 100 000
Szlovákia	573 000
Szerbia	284 000
Horvátország	11 000
Ausztria	6500
Szlovénia	6200
Ukrajna	kb. 100000

8. nemzeti kisebbségekhez tartozó személyeknek joguk van arra, hogy saját nyelvű médiát hozzanak létre és tartsanak fenn. Az elektronikus média állami szabályozásának objektív és nem diszkriminatív feltételeken kell alapulnia, és nem szabad korlátoznia a kisebbségi jogokat.

18. Azokban a régiókban és településeken, ahol egy nemzeti kisebbséghez tartozó személyek jelentős számban élnek, és ahol az erre vonatkozó igényt kifejezésre juttatták, az e kisebbséghez tartozó személyeknek rendelkezniük kell azzal a joggal, hogy saját nyelvükön fejzhessék ki magukat a eljárások során, szükség esetén ingyenes tolmács és/vagy fordító igénybevételével.

A nemzeti kisebbségek nyelvi jogairól szóló oslói ajánlások (1998)

8. Alaktani sajátosságok: a szótő, a szóelemek szerepe és funkciója, kapcsolódási szabályaik

Elemesse az alábbi szavakat! Mutassa be, milyen szóelemekből épülnek fel, és nevezze meg a szótövek és a toldalékok típusait is! Néhány példán keresztül mutassa be a toldalékok funkcióit és kapcsolódási lehetőségeit!

- a) bokrunkban
- b) írogathatna
- c) pelyhedzik
- d) forgandó
- e) olvasottaknak
- f) békétlenekkel

12. Az elbeszélő, a leíró és az érvelő közlésmód (Szövegtan)

Állapítsa meg, melyik szöveg elbeszélő, leíró és érvelő! Indokolja meg döntését azzal, hogy bemutatja az egyes közlésmódok jellemző vonásait a választott szövegeken!

a) Az iskola két helyiségből állt, amelyeket a kis templomot is rendben tartó egyházi gondozott. Az egyik volt az osztályterem, a másik pedig a tanító dolgozószobája, a könyvtára, ahonnan a falubeliek is kölcsönözhettek. Hangulatos és mai szemmel nézve igen szokatlan hely volt ez az iskola.

b) Johanna végigment a folyosón. Furcsa hangokat hallott. A folyosó falai szűkek és hidegek voltak, Johanna fázott és félt. Messziről fényt látott, ezért elindult arrafelé. Hirtelen azonban a talaj eltűnt a lába alól, és Johannát elnyelte egy mély gödör.

c) Nem helyénvaló szabálytalanul közlekedni. Saját szabályszegésünk ugyanis nem csupán bennünket sodor veszélybe, hanem másoknak is kárt okozhat. Ha például gyalogosan átmegyünk a piroson, az könnyen veszélybe sodorhatja az autósokat és a többi gyalogost is, hiszen egy hirtelen fékezésnek súlyos következményei lehetnek.

18. A szóképek felismerése, elemzése és értelmezése szépirodalmi szövegekben

Keressen példákat Tóth Árpád alábbi költeményében költői képekre és a példák segítségével mutassa be a különböző költői képek sajátosságait, típusait! Ha valamelyik fontos költői képre nem talál példát, említsen egyet ismeretei alapján!

Tóth Árpád: **Körúti hajnal**

Vak volt a hajnal, szennyes, szürke. Még
Üveges szemmel aludtak a boltok,
S lomhán söpörtek a vad kővidék
Felvert porában az álmos vicék,
Mint lassú dsinnek, rosszkedvű koboldok.

Egyszerre két tűzfal között kigyúlt
A keleti ég váratlan zsarátja:
Minden üvegre száz napocska hullt,
S az aszfalt szennyén szerteszét gurult
A Végtelen Fény milliomm karátja.

Bűvölten állt az utca. Egy sovány
Akác részegen szítta be a drága
Napfényt, és zöld kontyában tétován
Rezdült meg csüggeteg és halovány
Tavaszi kincse: egy-két fürt virága.

A Fénynek földi hang még nem felelt,
Csak a szinek víg pacsirtái zengtek:
Egy kirakatban lila dalra kelt
Egy nyakkendő; de aztán tompa, telt
Hangan a harangok is felmerengtek.

Bús gyársziréna bűgött, majd kopott
Sínjén villamos jajdult ki a térre:
Nappal lett, indult a józan robot,
S már nem látták, a Nap még mint dobott
Arany csókot egy munkáslány kezére...

20. A hagyományos és az új elektronikus média publicisztikai és tájékoztató műfajai (Digitális kommunikáció)

Ön szerint milyen média segítségével jutnak el az alábbi üzenetek a befogadóhoz? Kifejtésében a szövegek és az adott média sajátosságaival indokolja választát! Milyen sajtóműfajba sorolhatók be a szövegek?

a) Létezés faluhelyen

Pályakezdő költő esetében nincs okunk meglepődni, hogy első szavait mindig arra szánja: elmondja, ki ő, honnan jött, mit hagy épp a háta mögött. Így tesz Dezső Kata is, Akiket hazavártak című verseskötetében számot adva a fájdalmas családi múlttól, a vidéki élet valóságáról, első csalódásokról és első szerelmekről. Az örökségről, amit magával hoz, jelenjen meg az épp közhelyesebb felismerésben, vagy nagyon is sajátos élményben.

b) A született virágyilkos jó útra tér - [6 strapabíró növény kezdő gazdiknak](#)

Ha nem öntözöd, kiszárad. Ha locsolod, elrothad. Rejtélyes szerzetek a szobanövények, nem egyszerű kitalálni, mi a jó nekik. Ennek a vége pedig rendre tragédia. Mármost főleg a virág szempontjából. Persze nem mindenki olyan tehetséges növényirtógép, mint én, csodálom is azokat, akiknél egy hónapnál tovább él egy-egy zöld levelű. Azonban most úgy határoztam, jó útra térek, leszámolok a múltammal, és (remélhetőleg) nem ölök meg több virágot.

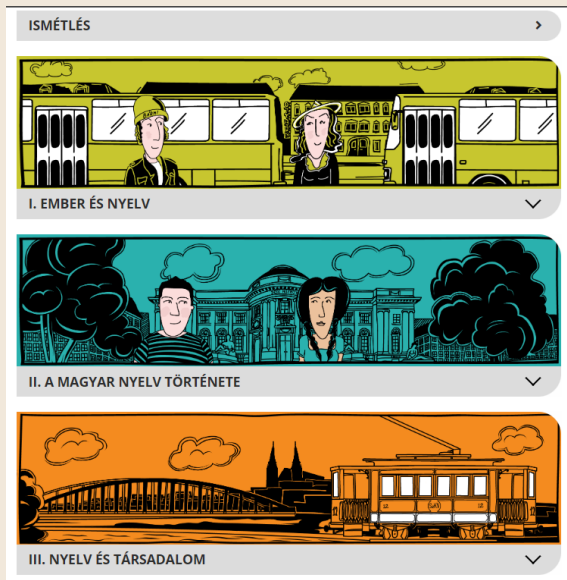
c) Ég a Notre-Dame

- Kiküldött munkatársunk a helyszínről jelentkezik. János, milyen a hangulat a Notre-Dame környéki utcákon?
- Az emberek rémültek, mindenki azt taglalja, milyen esélyei vannak a tűzoltóknak. Az egész városban érezni lehet a rémült hangulatot, messziről látszik a város fölött a lángoló katedrális füstoszlopa. Sikerült megszólaltatnunk több szemtanút is...

d) Üzenet Magyarország népének

„Itt Nagy Imre beszél, a Magyar Népköztársaság Minisztertanácsának elnöke. Ma hajnalban a szovjet csapatok támadást indítottak fővárosunk ellen a nyilvánvaló szándékkal, hogy megdöntsék a törvényes magyar demokratikus kormányt. Csapataink harcban állnak. A kormány a helyén van. Ezt közlöm az ország népével és a világ közvéleményével.”

A készülés forrásai

- ▶ Nemzeti köznevelési portál – Magyar nyelv tankönyvek
- ▶ Tankönyvkatalógus oldalán található magyar nyelvi tankönyvek

Tankönyvek és segédletek
online katalógusa | 2023 – 2024

OKTATÁSI HIVATAL

Tananyagok

-Válasszon iskolatípust- 10. évfolyam magyar nyelv és irodalom

Szerző Kiadói kód Cím

-Válasszon Nemzeti Alaptantervet- Keresés Mérési minták, megoldások keresője

Tartalom

10 db 25 db 50 db 100 db

Displaying 1-24 of 1 result.

ANTALNÉ SZABÓ ÁGNES
KEISZ ÁGOSTON
RAÁTZ JUDIT

ELTE
EÖTVÖS
KIADÓ

ÉRETTSÉGI FELKÉSZÍTŐ

MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM

2024 -TŐL ÉRVÉNYES
KÖVETELMÉNYEK SZERINT

Közép- és emelt szint

Antalné Szabó Ágnes - Keisz Ágoston - Raátz Judit: Érettségi felkészítő – Magyar nyelv és irodalom

23 magyar nyelvi
vizsgafeladat
témavázlatokkal,
feladatmegoldásokkal

A projekt a Magyar Irodalom- és Kultúratudományi Intézet, valamint a Magyar Nyelvtudományi és Finnugor Intézet együttműködésében valósul meg.

ELTE | BTK

